

Беженар І. В.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Заняття на тему “Мовний портфель для навчання англійського писемного мовлення”

У статті розглядається питання упровадження мовного портфеля у процес навчання майбутніх філологів англійського писемного мовлення. Представлено плани-конспекти двох вступних занять до курсу англійського писемного мовлення з використанням мовного портфеля для студентів-філологів третього року навчання. Запропоновано плани-конспекти ознайомлення студентів із структурою, змістом, цілями, функціями, етапами укладання, а також особливостями роботи з мовним портфелем упродовж курсу навчання англійського писемного мовлення.

Ключові слова: мовний портфель, англійське писемне мовлення, студенти-філологи, план-конспект заняття.

Беженар І. В. Занятие на тему “Языковой портфель для обучения английской письменной речи”

В статье рассматривается вопрос внедрения языкового портфеля в процесс обучения будущих филологов английской письменной речи. Представлены планы-конспекты двух вводных занятий к курсу английской письменной речи с использованием языкового портфеля для студентов-филологов третьего года обучения. Предложены планы-конспекты для ознакомления студентов со структурой, содержанием, целями, функциями, этапами составления, а также особенностями работы с языковым портфелем на протяжении курса обучения английской письменной речи.

Ключевые слова: языковой портфель, английская письменная речь, студенты-филологи, план-конспект занятия.

Bezhenar I. V. Class Outlines on the Topic “The Language Portfolio for Teaching English Writing”

The article deals with the issue of implementing the language portfolio in the process of teaching English writing to the future philologists. The two introductory class outlines for the portfolio-based English Writing course for the third-year philology students are presented. The class outlines are suggested for organizing the process of students' familiarization with the structure, contents, goals, functions, stages of compiling as well as peculiarities of work with the language portfolio within the English Writing course.

Key words: language portfolio, English Writing, philology students, class outline.

В умовах реформування і модернізації вітчизняної системи вищої освіти з огляду на світові стандарти постає необхідність оновлення методик навчання іноземних мов. Одним із пріоритетних напрямів розвитку мовної освіти на сьогоднішній день є використання інноваційних технологій та засобів навчання, серед яких особливе місце посідає мовний портфель як визнаний у європейському професійно-освітньому просторі засіб мовної сертифікації фахівців [3, с. 174-175]. У зв'язку з цим укладання і впровадження у навчальну практику адаптованого до цілей та умов національної освіти мовного портфеля є однією з нагальних потреб сучасної вищої школи.

У працях вітчизняних і зарубіжних методистів представлено професійний портфель учителя іноземної мови (О. Б. Бігич, Н. Г. Соколова), Європейський Мовний Портфель (ЄМП) для майбутніх економістів (С. Ю. Николаєва, Н. В. Ягельська), а також мовні портфелі для учнів початкової школи (А. Гергель, Н. Д. Гальскова, З. Н. Нікітенко, В. В. Сафонова), розроблені згідно з рекомендаціями Ради Європи. Запропоновані види портфелів є комплексними – у них наведені вміння з усіх видів мовленнєвої діяльності. У рамках нашого дослідження відповідно до цілей, принципів, структури ЄМП та з урахуванням вимог чинної програми укладено одноцільовий портфель – мовний портфель для навчання майбутніх філологів англійського писемного мовлення (АПМ), який є вкрай необхідним при аспектному навчанні англійської мови у вищому навчальному закладі [1].

Мовний портфель визначаємо як засіб навчання АПМ, що забезпечує реалізацію специфічної системи контролю, яка базується на самоконтролі й самокорекції. Головними цілями його розробки і впровадження у навчальний процес є такі: привести у відповідність рівень навчання АПМ до європейських стандартів; запровадити рівневий підхід у навчальну практику АПМ; сприяти підвищенню рівня сформованості умінь АПМ; оптимізувати процес навчання АПМ у вищій школі; розвивати у студентів здібність представляти й описувати іншомовну компетенцію з використанням загальноприйнятих форм опису. Основні функції мовного портфеля – педагогічна і звітна – реалізуються через його структуру, яка охоплює три розділи: 1) Мовний паспорт; 2) Біографія опанування АПМ; 3) Досьє [1, с. 62].

Під час впровадження мовного портфеля у навчальний процес особливо важливим є етап ознайомлення студентів з цим новим для них засобом навчання. Саме в цей період слід забезпечити успішний “запуск” мовного портфеля.

Для цього на початку курсу в аудиторному режимі студентам разом із викладачем необхідно розглянути структуру і зміст мовного портфеля, сформулювати чіткі й відкриті цілі, визначити його функції, виокремити етапи укладання, критерії оцінки, а також окреслити форми і способи роботи впродовж курсу, наголошуючи на основних особливостях діяльності з укладання портфеля. Рівень ефективності перших аудиторних занять у значній мірі обумовлює формування у студентів мотивації до діяльності та пізнавальної активності.

Зважаючи на зазначене вище, **мета** статті – представити плани-конспекти двох вступних аудиторних занять до курсу АПМ з використанням мовного портфеля для студентів-філологів третього року навчання.

У ході підготовки планів-конспектів ми спиралися на основні положення щодо розробки занять з іноземних мов [4] та використовували розроблені нами навчально-методичні матеріали з курсу навчання АПМ [1, с. 268-311], мовний портфель [1, с. 222-266], а також прийом використання мовного портфеля у процесі навчання АПМ студентів-філологів [2]. Варто звернути увагу на те, що перед проведенням першого заняття третьокурсників необхідно забезпечити друкованими варіантами мовного портфеля або його електронними копіями для самостійної підготовки паперових версій, оскільки у ході аудиторної роботи студенти мають їх активно використовувати.

Наведемо плани-конспекти двох вступних аудиторних занять до курсу АПМ з використанням мовного портфеля для студентів-філологів третього року навчання.

План-конспект аудиторного заняття №1 з англійського писемного мовлення для студентів-філологів III курсу

Тема: Мовний портфель для навчання англійського писемного мовлення (АПМ).

Підтема: Місце і значення мовного портфеля в курсі навчання АПМ.

Цілі:

практичні: ознайомити студентів із загальним планом роботи з курсу, з рівнями володіння іноземною мовою та з мовним портфелем для навчання АПМ (його метою, цілями, структурою, змістом, функціями, етапами укладання, критеріями оцінки); формувати у студентів уміння оцінювати власний рівень володіння АПМ;

освітні: формувати знання студентів про вимоги до рівнів володіння іноземною мовою та систему їх опису в загальноєвропейському освітньому просторі; створити у кожного студента уявлення про індивіду-

альний рівень володіння АПМ на початку курсу; орієнтувати на самоосвіту в галузі вивчення АПМ;

розвивальні: сприяти усвідомленню студентами власного мовленнєвого досвіду як відправної точки для розвитку вмінь з АПМ; зорієнтувати на виявлення власних потреб та побудову індивідуальних планів опанування АПМ;

виховні: орієнтувати студентів на самоорганізацію навчальної діяльності з АПМ, на встановлення стосунків партнерського співробітництва з однокласниками та викладачем.

Навчально-методичне забезпечення: друкований варіант мовного портфеля для навчання АПМ [1, с. 222-266], комплект навчально-методичних матеріалів з курсу навчання АПМ [1, с. 268-311].

Обладнання (додаткова опція): комп'ютер (з електронною копією мовного портфеля для навчання АПМ), комп'ютерний проектор або інтерактивна дошка.

Примітка: у ході заняття усі пояснення, запитання, відповіді мають наводитись англійською мовою.

План заняття

Початок заняття (6 хвилин).

1. Організація групи (2 хв.).
2. Мовленнєва зарядка (4 хв.).

Основна частина заняття (68 хвилин).

3. Ознайомлення студентів з рівнями володіння іноземною мовою (за загальноєвропейською шкалою), з мовним портфелем для навчання АПМ (його метою, цілями, структурою, змістом, функціями, етапами укладання, критеріями оцінки) (15 хв.).
4. Розгляд інструкцій до розділів і підрозділів мовного портфеля, зіставлення структурних складових, визначення їх функцій (18 хв.).
5. Самооцінка рівня володіння АПМ (4 хв.).
6. Обговорення результатів самооцінки рівнів володіння АПМ (4 хв.).
7. Ознайомлення студентів з контрольними листами самооцінки рівня володіння АПМ та визначення індивідуальних цілей навчання (12 хв.).
8. Обговорення шляхів досягнення індивідуальних цілей навчання АПМ (8 хв.).
9. Повторення основних вивчених на занятті питань щодо призначення, етапів і принципів укладання мовного портфеля для навчання АПМ (7 хв.).

Заклучна частина заняття (6 хвилин).

10. Пояснення домашнього завдання (4 хв.).
11. Оцінка роботи студентів на занятті (2 хв.).

Хід заняття

Етап, прийом навчання	Зміст роботи	Етап, прийом навчання	Зміст роботи
1. Організація групи Прийом: привітання та повідомлення цілей курсу і заняття	<p>Викладач вітає студентів, відмічає відсутніх, стисло окреслює план роботи з курсу АПМ (оволодіння вміннями створення письмових текстів у таких композиційно-жанрових формах як розповідь, опис, аргументація; укладання мовного портфеля з АПМ) та повідомляє цілі заняття, а саме: ознайомлення з рівнями володіння іноземною мовою за загальноєвропейською шкалою, з мовним портфелем для навчання АПМ (його метою, цілями, структурою, функціями, етапами укладання, критеріями оцінки).</p>	4. Розгляд інструкцій до розділів і підрозділів мовного портфеля, зіставлення структурних складових, визначення їх функцій Прийом: виконання запропонованих викладачем завдань, обговорення результатів аналізу компонентів мовного портфеля та інтерактивна бесіда викладача з студентами за результатами	<p>Студенти виконують такі завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Використовуючи інструкції, ознайомтеся з призначенням кожного компонента 1) мовного паспорта, 2) біографії вивчення АПМ; стисло окресліть необхідну для їх заповнення інформацію. ▪ Порівняйте підрозділи "Досвід використання АПМ" (розділ "Мовний паспорт") і "Моя біографія оволодіння АПМ" (розділ "Біографія опанування АПМ") та визначте різницю між ними. ▪ Обговоріть у міні-групах (3-4 особи) і визначте, які труднощі можуть виникнути у ході роботи з мовним паспортом та з біографією вивчення АПМ.
2. Мовленнєва зарядка Прийом: відповіді студентів на запитання про рівні володіння мовою, поняття "мовний портфель"/"Європейський мовний портфель (ЄМП)".	<p>Студенти відповідають на запитання викладача:</p> <p>На які рівні традиційно поділяється процес опанування вмінь з іноземної мови? Як визначити рівень володіння мовою та АПМ зокрема? Що ви знаєте про визнані у європейському освітньому просторі рівні володіння мовою? Чи зустрічались ви у своїй навчальній практиці з поняттям "мовний портфель"? Що воно означає? Що може означати поняття "Європейський мовний портфель"? У чому полягає його призначення?</p>	<p>По завершенні виконання кожного завдання викладач слухає відповіді, ставить додаткові запитання (напр., чи використовуєте ви АПМ у неформальних ситуаціях спілкування на основі інтернет-мережі? тощо), орієнтуючи студентів на пошук шляхів виявлення інформації для заповнення компонентів мовного портфеля, уточнює правила їх опрацювання, коригує формулювання, коментує типові помилки в роботі, акцентує увагу на необхідності використання власного попереднього досвіду використання АПМ як у навчальній практиці, так і в неформальних ситуаціях.</p>	<p>По завершенні виконання кожного завдання викладач слухає відповіді, ставить додаткові запитання (напр., чи використовуєте ви АПМ у неформальних ситуаціях спілкування на основі інтернет-мережі? тощо), орієнтуючи студентів на пошук шляхів виявлення інформації для заповнення компонентів мовного портфеля, уточнює правила їх опрацювання, коригує формулювання, коментує типові помилки в роботі, акцентує увагу на необхідності використання власного попереднього досвіду використання АПМ як у навчальній практиці, так і в неформальних ситуаціях.</p>
3. Ознайомлення з рівнями володіння іноземною мовою, з мовним портфелем для навчання АПМ (його метою, цілями, структурою, функціями) Прийом: пояснення викладача (із посиланнями на матеріали мовного портфеля)	<p>Викладач знайомить студентів з рекомендованими Радою Європи рівнями володіння іноземною мовою (базовий А "елементарний користувач": А1 – інтродуктивний або "відкриття", А2 – середній або "виживання"; середній В "незалежний користувач": В1 – рубіжний, В2 – просунутий; С "досвідчений користувач": С1 – автономний, С2 – компетентний) та системою їх опису, наводить приклади дескрипторів умінь різних видів мовленнєвої діяльності за рівнями, окреслює мету укладання шкал дескрипторів; наводить визначення ЄМП, окреслює його цілі, функції, структуру; уточнює поняття "мовний портфель для навчання АПМ", визначає його місце в курсі навчання АПМ, мету, цілі, функції, етапи формування, критерії оцінки, терміни проведення контролю; пояснює хід і послідовність роботи з різними розділами, правила їх заповнення. У ході пояснення студенти за рекомендацією викладача оглядають структурні складові мовного портфеля, про які йдеться.</p>	5. Самооцінка рівня володіння АПМ Прийом: визначення рівня володіння АПМ	<p>Студенти розглядають дескриптори умінь, що наведені у блоці самооцінки (розділ "Мовний паспорт"), і самостійно в індивідуальному режимі визначають свій рівень володіння АПМ.</p> <p>Викладач пропонує студентам уважно розглянути підрозділи <i>Таблиці самооцінки</i> (у мовному паспорті) і <i>Контрольні листи для самооцінки вмінь АПМ</i> (у біографії опанування АПМ), виявити взаємозв'язок між ними і дати відповідь на запитання, який із цих підрозділів, на їхню думку, слід заповнювати першим і чому.</p>
		6. Обговорення результатів самооцінки рівнів володіння АПМ Прийом: бесіда	<p>Студенти повідомляють результати самооцінки рівня володіння АПМ та окреслюють труднощі, що виникли під час її здійснення. Викладач конкретизує значення самооцінки (її ре-</p>

Етап, прийом навчання	Зміст роботи	Етап, прийом навчання	Зміст роботи
викладача зі студентами за результатами самооцінки	<p>зультат створює підстави для цілепокладання та побудови індивідуального плану опанування АПМ), акцентує увагу на необхідності забезпечення її об'єктивності; пояснює загальні правила роботи із контрольними листами для самооцінки умінь АПМ (розділ "Біографія опанування АПМ"), обґрунтовуючи важливість детального розгляду наведених у них дескрипторів та необхідність проведення у позааудиторний час у відповідності до них повторної самооцінки рівня володіння АПМ.</p>		<p>St 2: I look through the rest of the descriptors and decide which of them I need to consider as my short-term goals and which of them may become my long-term goals.</p>
<p>7. Ознайомлення студентів з контрольними листами самооцінки рівня володіння АПМ та визначення індивідуальних цілей навчання Прийом: виконання запропонованих викладачем завдань та інтерактивна бесіда викладача зі студентами за результатами роботи</p>	<p>Студенти виконують такі завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Окресліть основні етапи та правила заповнення контрольних листів для самооцінки рівня володіння вміннями АПМ (розділ "Біографія опанування АПМ"). ▪ Відповідно до визначеного рівня володіння АПМ оберіть у контрольному листі для самооцінки рівня володіння АПМ 2-3 дескриптори вмінь АПМ, які ви визначаєте як першочергові індивідуальні цілі; будьте готові пояснити, чому опанування саме цих умінь є для вас першочерговими. <p>Наведемо відповідний даному етапу фрагмент заняття у вигляді сценарію англійською мовою:</p> <p>Teacher (T): Now, please, look through <i>Self-Assessment Checklists of Writing Skills</i> in section "Writing Biography" and the instruction for their use. We will try to highlight the main stages of work on them and specify general rules for filling in the columns in the corresponding table. What, in your opinion, should you do first starting your work with <i>Self-Assessment Checklists of Writing Skills</i>?</p> <p>Student (St) 1: I should begin with getting familiar with descriptors of writing skills in the checklist which corresponds to my level of writing proficiency. While reading I choose the descriptors which I have already achieved and put a single tick "–" in column "Yes, I can". If the skill described is very simple for me I put a double tick "–'–" in it.</p> <p>T: That's correct; familiarization with the list of descriptors is the first stage. Take into consideration that after you are done there should be about 80% of descriptors ticked off; otherwise you've defined your level of writing proficiency incorrectly. What do you do next?</p>		<p>T: Right. Goal-setting is the second stage. If you define the skill as one of the top-priority goals you put a sign "<" in column "I want to gain", and, if you want to acquire the skill some time later in the future you put a sign "!".</p> <p>St 3: How many short-term goals should we set at a time?</p> <p>T: Portfolio developers recommend defining from two to three short-term goals at a time in order to concentrate your main attention on their achievement. Here comes another question: What do you do after having gained the skill?</p> <p>St 4: When I consider that I have gained the skill I fix the date in the column against the descriptor.</p> <p>T: How do you prove that you have gained the skill(s) ticked off?</p> <p>St 5: In column "Comments" I provide the information about the works held in dossier which prove the fact of skill acquisition.</p> <p>T: Yes, providing the proof for skill acquisition – reference to the materials held in section "Dossier" – is the following stage. Is there anything else you need to do with checklists?</p> <p>St 6: We should, probably, redefine the short-term goals.</p> <p>T: Right, this stage consists in redefinition of goals. As soon as you have reached the goal you should put a sign "<" against one of the goals marked previously as a long-term goal. Goal-setting is the cyclic process.</p> <p>St 7: Shall we have gained all the skills from the list before beginning work at another level?</p> <p>T: Yes, after you have mastered all the descriptors of the writing proficiency level, you start working on the skills of the next proficiency level. Now, each of you, please, look through the descriptors of the checklist which correspond to your level of writing proficiency and choose two or three of those, which you might define as your tentative short-term goals.</p> <p>St 8: I have chosen the following descriptors (level C1): <i>I can present details clearly stated and relevant to the topic; I can use appropriate connectives.</i></p> <p>T: Explain why you have chosen these</p>

Етап, прийом навчання	Зміст роботи	Етап, прийом навчання	Зміст роботи
<p>8. Обговорення шляхів досягнення індивідуальних цілей навчання АПМ</p> <p>Прийом: інтерактивна бесіда викладача зі студентами за результатами виконаних завдань</p>	<p>skills as primary goals, please.</p> <p>St 8: I consider both of them to be very important. As to the first one, my written pieces are usually overwhelmed with details. Some of them might be omitted, others should be stated more clearly and have a better effect on the reader. My second goal is stipulated by the fact that I mainly use the same connectives without considering some other variations of connective devices.</p> <p>T: You've made a good choice and you are conscious of its grounds. Who else would like to share the results of the choice and its explanation?</p> <p>St 9: For now I have chosen such descriptors (level B2) as: <i>I can underline meaningful ideas in a text; I can round off with an appropriate, clear conclusion.</i> In my writings everything seems to be important, all ideas I present seem to be meaningful; I can't effectively accentuate the most significant ones. As to the conclusion I make, I always consider it obvious and clear, but, as it turns out, it may be formulated in a better way.</p> <p>T: The grounds for your choice are clear, thank you! Who else wants to tell us about the goals defined?</p> <p>St 10: I have always found it difficult to organize my compositions logically that's why my goals are highlighted by such descriptors as: <i>I can organize the content within each paragraph clearly, smoothly and in a logical manner; I can structure and organize a text in a clear and logical manner</i> (level C1).</p> <p>T: Well, thank you! As soon as you have chosen the goals you take up the responsibility for their achievement.</p> <p>Викладач пропонує студентам виконати такі завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Окресліть імовірні шляхи опанування зазначених вами у контрольному листі для самооцінки рівня володіння АПМ умінь та оберіть формулювання для заповнення графі "Як я планую оволодіти вміннями" у таблиці "Мої цілі". ▪ Окресліть етапи і способи заповнення графі "Етапи виконання" у таблиці "Мої цілі". <p>По завершенні виконання завдань викладач обговорює зі студентами результати, ставить у ході відповідей студентів додаткові запитання, стимулюючи генерування якомога більше пропозицій щодо шляхів оволо-</p>		<p>діння вміннями та планування діяльності, коригує наведені формулювання для заповнення таблиці "Мої цілі".</p> <p>Наведемо відповідний цьому етапу фрагмент заняття англійською мовою у вигляді сценарію:</p> <p>T: Now let's take a look at the table "My goals"; here you outline the general scheme of work you intend to fulfill. In its first column you have the goals fixed – rewrite formulations of the descriptors which you have defined as your short-term goals. Then in the column "<i>How I plan to gain the skill</i>" you should note the types and ways of work, which might enhance the skill acquisition. What ways can you think of in this context?</p> <p>St 9: I might start with analyzing the sample texts trying to find out how the author highlights meaningful ideas in it and whether the conclusions he draws are really appropriate and clear, as these I defined as my short-term goals.</p> <p>St 8: As my goal is to use appropriate connectives I can compile an extensive list of connectives used for various purposes, may be in the form of a table, and then make use of it while developing the written pieces.</p> <p>T: Please, mind, that in this column you may note any educational materials (textbooks, texts, electronic sources etc.) and events that might assist you in gaining the skill. Are there any other suggestions for this subsection?</p> <p>St 10: I think I may make some notes of relevant theoretical material on composition writing that concerns the aspect highlighted in my goal.</p> <p>T: Right, you should think it over and outline individual ways which might enhance the skill acquisition. Then in the next column "<i>Stages of fulfillment</i>" you define the time profile for the skill mastery including the stages of fulfillment. There can be work on methodological materials, examination of informational sources on the Internet, use of special literature, discussion of the issue with your groupmates etc. Are there any other suggestions for planning your work that can be noted here?</p> <p>St 11: I can suggest discussion of the issue with other students and professionals at the Internet-based forums or conferences.</p> <p>St 12: I may try to develop step-by-</p>

Етап, прийом навчання

Зміст роботи

step algorithm of work starting with, first of all, study of theoretical sources, then, analysis of sample texts, and, finally developing written pieces paying special attention to the aspects I accentuate in my goals.

T: That's all correct. Don't you think it might be helpful to analyze your own previously developed written pieces and find out its strengths and weaknesses within the aspects of the goals set?

St 2: I think it must be helpful. In the course of work we may also compare the pieces that have been previously written with the works in process trying to avoid the mistakes done.

T: Would you ask your groupmate to read your piece and give his/her feedback?

St 2: Sometimes I ask my groupmates for a feedback and, as a result, I come up with new ideas as to improving my composition. So it might be quite helpful.

T: While filling in the table "My goals" don't forget about including the results of analysis of your written pieces and identifying which ways and types of work were effective.

9. Повторення запитань щодо призначення, етапів і принципів укладання мовного портфеля для навчання АПМ

Прийом: відповіді студентів на запитання викладача

Студенти відповідають на запитання викладача: З якою метою у вищу освіту запроваджуються рекомендовані Радою Європи рівні володіння іноземними мовами? За якими принципами укладено систему їх опису? Дайте визначення ЄМП. У чому полягають його цілі, функції? З яких розділів складається ЄМП? Чи є така структура незмінною? Що ви розумієте під поняттям "мовний портфель для навчання АПМ"? З якою метою ми його впроваджуємо в курс навчання АПМ? Визначте його місце в курсі навчання АПМ. З яких розділів складається портфель для навчання АПМ? Які функції реалізує кожний із розділів? Окресліть етапи формування портфеля. Визначте головні принципи його укладання. Наведемо відповідний даному етапу фрагмент заняття у вигляді сценарію англійською мовою:

T: Now I ask you to answer my questions based on the material discussed in class. What is the purpose of implementing the common European reference levels of language proficiency in higher education?

St 1: The reference levels are implemented to standardize the systems

Етап, прийом навчання

Зміст роботи

of description of language proficiency within the European educational and professional context in order to facilitate comparisons between different systems of qualifications.

T: What principles is the system of description of language proficiency based on?

St 2: The reference levels are developed on the basis of branching principle starting from an initial division into three levels – A, B and C.

T: What is the *European Language Portfolio*?

St 3: *The European Language Portfolio* is a set of documents which assists learners to collect, systematize their achievements and present their target language proficiency, samples of works done and certificates gained.

T: What are its goals and functions?

St 4: Its main aim is to standardize the requirements to language proficiency qualifications. Its objectives are: to make the process of language learning more transparent; to develop the learner's ability to assess competences; to facilitate mutual recognition of language qualifications, etc. Its main functions are: informative and pedagogical.

T: What do you know about the structure of the European Language Portfolio? Is its structure invariable?

St 5: Officially recognized versions of the European Language Portfolio must have the unchangeable structure and include three parts: Language Passport, Language Biography, Dossier.

T: What is *Writing Portfolio*?

St 6: *Writing Portfolio* is a set of documents which assists learners to collect, systematize their achievements and present their writing proficiency, samples of the works fulfilled and the certificates gained.

T: Define its place and purpose of its implementation in the process of teaching writing, please.

St 7: It is used as the means of learning that assists in development of students' writing skills. It gives opportunity to define and describe writing proficiency within the framework of language proficiency qualification standards; it develops the learners' ability to assess writing competences.

T: What is the structure of the writing portfolio?

St 8: It consists of three parts: Language Passport; Writing Biography; Dossier.

T: What functions does each part realize?

St 9: Language Passport is used for self-assessment; Writing Biography – for setting individual goals; Dossier – for demonstrating student’s progress.

T: What are the main stages of writing portfolio development?

St 10: The main stages of its development are: self-assessment of the level of writing proficiency, goal-setting, development and organization of materials in part “Dossier”, self-assessment of the writing portfolio.

T: What are the main principles of writing portfolio development?

St 11: The key principle is self-assessment of student’s writing skills with the following individual goal-setting and planning the ways of work.

10. Пояснення домашнього завдання
Прийм: пояснення викладача (із посиланнями на матеріали мовного портфеля)

Викладач визначає завдання для позааудиторної підготовки, уточнюючи у разі необхідності деякі аспекти щодо шляхів виконання. Завдання є такими:

- виявіть взаємозв’язок між *Блоком оцінки викладача* (мовний паспорт) і підрозділом *Мої цілі* (біографія опанування АПМ) та визначте способи й етапи роботи з ними;
- детально розгляньте інструкції до розділів і підрозділів мовного портфеля та заповніть **олівцем** підрозділи: у розділах “Мовний паспорт” (*Досвід використання АПМ, Блок самооцінки*) і “Біографія опанування АПМ” (*Моя біографія оволодіння АПМ, Контрольні листи для самооцінки вмінь АПМ, Мої цілі*);
- ознайомтесь з інструкціями до компонентів розділу “Досє”, їх призначенням, а також формами само- і взаємооцінки письмових текстів як складових цього розділу.

11. Оцінка роботи студентів на занятті
Прийм: оцінювання роботи студентів викладачем

Викладач ставить оцінки студентам (вибірково), враховуючи ступінь їх активності під час опитування, правильність та повноту відповідей, коректність вживання мовних засобів, та дякує за співпрацю.

План-конспект аудиторного заняття №2 з англійського писемного мовлення для студентів-філологів 3-го курсу

Тема: Опрацювання перших двох розділів мовного портфеля для навчання АПМ. Створення письмового тексту (ПТ) розповідного жанру.

Підтема: Побудова індивідуальних планів навчання АПМ (на основі перших двох розділів мовного портфеля). Теоретичні засади та особливості створення ПТ розповідного жанру.

Цілі:

практичні: контролювати хід побудови індивідуальних планів навчання АПМ (на основі перших двох розділів мовного портфеля), рівень розуміння призначення та функцій мовного портфеля для навчання АПМ, етапів його укладання, інструкцій до розділів, критеріїв оцінки; ознайомити з особливостями створення ПТ розповідного жанру та формувати вміння виявляти їх (на основі запропонованих текстів-зразків);

освітні: формувати у студентів вміння цілепокладання, аналізу та оцінювання власного навчального досвіду у галузі АПМ; розвивати у студентів здатність до самооцінки вмінь АПМ;

розвивальні: формувати позитивну мотивацію до оволодіння АПМ; орієнтувати студентів на удосконалення власних навчальних стратегій у процесі опанування АПМ; розвивати вміння співпрацювати з одногрупниками;

виховні: формувати почуття відповідальності за свій освітній розвиток у галузі вивчення АПМ.

Навчально-методичне забезпечення: друкований варіант мовного портфеля для навчання АПМ [1, с. 222-266], комплект навчально-методичних матеріалів з курсу навчання АПМ [1, с. 268-311].

Обладнання (додаткова опція): комп’ютер (з електронною копією мовного портфеля для навчання АПМ), комп’ютерний проектор або інтерактивна дошка.

Примітка: у ході заняття усі пояснення, запитання, відповіді мають наводитись англійською мовою.

План заняття

Початок заняття (6 хвилин)

1. Організація групи (2 хв.).
2. Мовленнєва зарядка (4 хв.).

Основна частина заняття (68 хвилин)

3. Перевірка домашнього завдання (19 хв.)
4. Коригування індивідуальних планів навчання АПМ (підрозділ мовного портфеля “Мої цілі”) (11 хв.).
5. Ознайомлення з критеріями оцінювання роботи з укладання мовного портфеля (5 хв.).
6. Пояснення особливостей створення ПТ розповідного жанру (6 хв.).
7. Виконання вправ на аналіз текстів-зразків розповідного жанру, виявлення їх особливостей та обговорення результатів (20 хв.).
8. Повторення основних теоретичних положень щодо створення ПТ розповідного жанру (7 хв.).

Заклучна частина заняття (6 хвилин)

9. Пояснення домашнього завдання (3 хв.).
10. Оцінка роботи студентів на занятті (3 хв.).

Етап, прийом навчання	Зміст роботи	Етап, прийом навчання	Зміст роботи
1. Організація групи Прийом: вітання та повідомлення цілей курсу і заняття	<p>Викладач вітає студентів, окреслює цілі заняття: контроль ходу побудови індивідуальних планів навчання АПМ (на основі перших двох розділів мовного портфеля), рівня розуміння призначення та функцій мовного портфеля для навчання АПМ, етапів укладання, інструкцій до розділів, критеріїв оцінки; ознайомлення з особливостями створення ПТ розповідного жанру та формування вмінь виявляти їх (на основі запропонованих текстів-зразків).</p>	4. Коригування індивідуальних планів навчання АПМ (підрозділ мовного портфеля “Мої цілі”) Прийом: обговорення індивідуальних планів у мінігрупах із подальшим звітуванням	<p>опанування АПМ”)? У чому полягає призначення компонентів розділу “Досє”? Окресліть порядок його укладання. Як цей розділ пов’язаний з першими двома розділами? По завершенні відповідей студентів викладач конкретизує принципи укладання та шляхи роботи з матеріалами розділу “Досє”.</p>
2. Мовленнєва зарядка Прийом: відповіді студентів на поставлені викладачем запитання	<p>Студенти (у фронтальному режимі) відповідають на запитання викладача: Як часто у своєму досвіді вивчення іноземної мови, у тому числі під час виконання завдань з АПМ, ви проводили самооцінку вмінь/результатів навчання, визначали індивідуальні цілі навчання? Якими критеріями ви керувались під час проведення самооцінки? Чи користувались ви будь-якими навчально-методичними матеріалами при здійсненні самооцінки? У чому полягає функція самооцінки вмінь? Як самооцінка/визначення індивідуальних цілей сприяють процесу навчання?</p>	5. Ознайомлення з критеріями оцінювання роботи з укладання мовного портфеля Прийом: пояснення викладача із подальшим обговоренням	<p>Студенти у мінігрупах (3-4 особи) обговорюють такі аспекти: чому саме ці вміння були визначені першочерговими цілями навчання; які вміння для опанування обрані як дальні цілі й чому; які етапи окреслені для їх досягнення; які шляхи їх опанування можуть бути ефективними; які удосконалення доцільно зробити в індивідуальних планах (на основі підрозділу “Мої цілі”). Представник міні-групи звітує про результати, після чого викладач обговорює зі студентами, які із зазначених пропозицій є оптимальними і мають бути враховані у коригуванні планів. По завершенні обговорення студенти занотують рекомендації щодо внесення коректив до власних мовних портфелів. Після опрацювання перших двох розділів мовного портфеля викладач стисло підбиває підсумки, переглядає у портфелях студентів заповнені підрозділи, у разі необхідності надає рекомендації щодо виправлення або доопрацювання необхідних аспектів.</p>
3. Перевірка домашнього завдання. Прийом: інтерактивна бесіда викладача зі студентами	<p>За результатами виконаних у позааудиторний час завдань студенти відповідають на запитання викладача (у фронтальному режимі): Що розуміється під поняттями “Європейський мовний портфель” та “Мовний портфель для навчання АПМ”? Що в них спільного і яка між ними різниця? З якою метою мовний портфель запроваджується в національну освіту? Яке місце посідає мовний портфель для навчання АПМ в університетському курсі навчання іноземної мови? Окресліть взаємозв’язок між <i>Блоком оцінки викладача</i> (розділ “Мовний паспорт”) і підрозділом <i>Мої цілі</i> (розділ “Біографія опанування АПМ”). Визначте способи й етапи роботи з ними. З якими труднощами ви зіткнулись при визначенні індивідуальних цілей навчання / окресленні етапів опанування умінь? Яку інформацію ви зазначили у підрозділах <i>Досвід використання АПМ</i>, <i>Блок самооцінки</i> (розділ “Мовний паспорт”), <i>Моя біографія оволодіння АПМ</i>, <i>Контрольні листи для самооцінки вмінь АПМ</i>, <i>Мої цілі</i> (розділ “Біографія опанування АПМ”)? Як пов’язані між собою компоненти “Контрольні листи для самооцінки рівня володіння вміннями АПМ” і “Мої цілі” (розділ “Біографія</p>	<p>Викладач ознайомлює студентів із критеріями оцінювання ефективності роботи з укладання мовного портфеля (основні критерії: повнота викладу даних у мовному портфелі, логічність організації мовного портфеля, системність його ведення, адекватність самооцінки, ініціативність і творчість), конкретизує параметри оцінювання та порядок нарахування балів за кожним критерієм. Викладач окреслює терміни і шляхи поточної перевірки мовного портфеля (кожні 3-4 тижні), визначає час звітування студентів про роботу з його укладання (рубіжний і підсумковий контроль) та надає стислу інформацію щодо проведення захисту портфеля в кінці семестру. У разі виникнення питань викладач надає пояснення та пропонує студентам вносити (відразу й упродовж семестру) пропозиції щодо розробки власних критеріїв взаємооцінки мовних портфелів.</p>	

Етап, прийом навчання	Зміст роботи	Етап, прийом навчання	Зміст роботи
<p>6. Пояснення особливостей створення ПТ розповідного жанру <i>Прийом:</i> пояснення викладача</p> <p>7. Виконання вправ на аналіз текстів-зразків розповідного жанру, виявлення їх особливостей та обговорення результатів <i>Прийом:</i> виконання студентами вправ та перевірка результатів викладачем</p>	<p>Викладач, посилаючись на відповідні навчально-методичні матеріали [1, с. 268-311], окреслює теоретичні положення щодо створення ПТ розповідного жанру, виокремлюючи визначальні змістові і лексико-граматичні характеристики, структурно-організаційні особливості побудови смислу цієї композиційно-жанрової форми.</p> <p>Студенти самостійно в індивідуальному режимі виконують вправи, спрямовані на засвоєння декларативних знань про правила й особливості створення ПТ розповідного жанру та для формування вмінь аналізувати зміст і структуру тексту-зразка, а саме:</p> <p>Вправа 1. In the following paragraph Mary Kay Mackin reflects on Christmas holidays as she has spent with her family and comes to a conclusion about the part she likes best. Read the paragraph and answer the questions that follow below.</p> <p style="text-align: center;">The Best Part</p> <p><i>In my family we eat Christmas dinner about four o'clock in the afternoon. That means we spend almost all day preparing the dinner and anticipating it; it also means that the members of my family traditionally spend this time together. When I think about it, this fellowship is really the best part of Christmas Day for me. On Christmas morning my parents and sisters and brothers and I have a light breakfast and open the gifts we have bought for each other. While the younger children begin playing with their new toys, my brother and I settle in the living room to talk and wait. Since we are both music lovers, we often play our new tapes or CDs or discuss the latest albums. We relish the fact that we have nothing to do but wait for the events of the day to unfold. While we take it easy in the living room, my mother and father spend their time together cooking all the family favorites. We can almost tick off the hours by the aromas that come out of the kitchen: first, the sweet smell of apple pie, then the pungent aroma of my father's special potato dish, and the rich smell of my mother's asparagus casserole. Around noon, my oldest sister and her husband with their three children come bursting in the front door. Now, there is more talking, more opening presents, more children playing with new toys. Pretty soon someone suggests a walk to the park or a singalong around the piano. The activity in the kitchen increases as my father stirs the gravy and my mother puts the finishing</i></p>		<p><i>touches on the festive table setting. The rest of us pitch in with the last-minute jobs of filling the water glasses and pouring the wine. Finally, the whole family sits down, my father says a brief prayer, and we begin talking again.</i></p> <p>Questions: What is the best part of Christmas for Mary Kay Mackin? What details does she give to support this idea? Are the details convincing? Specific? Give examples. Does the narrative have a topic sentence? What is it? What is the controlling idea? How does the writer shape reader's sense of passing time? Think of a holiday or other special event that you have enjoyed again and again. What is the best part of it each time for you? Why?</p> <p>Вправа 2. Read the narrative and answer the questions that follow below.</p> <p style="text-align: center;">A Shortcut</p> <p><i>One summer day when I was sixteen, my friend Steve and I were taking a new shortcut through the woods to visit another friend who lived in the country. His house was about five miles away, but we figured the shortcut would cut it to only three.</i></p> <p><i>After we had hiked about halfway, we came to a creek. We studied it for a moment, thinking what to do. It was about fifteen feet wide, we guessed, six or eight feet deep; we had to either swim across or walk perhaps miles out of our way trying to find a bridge. Steve, a devil-may-care type, quickly took off his boots and trousers, tied them all together and threw them across the creek, plunged in without further ado, and had soon swum to the other side – dripping wet, to be sure, but already needing me for still being on the wrong side of the creek.</i></p> <p><i>Not a good swimmer, I hesitated: How deep was the water? Could I dog-paddle across without sinking? The longer I delayed, the more energetically Steve taunted me for being "chicken." Finally I gathered my nerve, took a deep breath, and, fully dressed, jumped into the creek. The result was predictable: My boots instantly became waterlogged and dragged me down beneath the surface; I could barely move my legs and began floundering helplessly, rapidly getting panicky. Fortunately for me, Steve quickly understood the situation. As I flailed about in the water, he leapt back into the creek and dragged me out safely on the other side.</i></p> <p><i>Ever since that day so many years ago when I almost drowned, I have had a healthy fear of any body of water more than three feet deep.</i></p> <p>Questions: The writer tells his story</p>

Етап, прийом навчання	Зміст роботи
	<p>chronologically and in the first person. Would the narrative be effective if it were told from the third person's point of view? Why? What are the advantages of the first person narrative? Does the writer establish a clear context for his narrative? Specify. Does the writer clearly establish his attitude about the incident? What is the controlling idea of the writing? What details does the writer give to support this idea? Are the details convincing? Specific? Give examples. Is the narrative coherent? Underline the adverbial clauses of time in the narrative. Do they help to achieve coherence? Is the narrative unified? Explain. What time markers does the writer use? Are they effective? Make an outline of the narrative.</p> <p>По завершенні виконання кожної із вправ викладач у фронтальному режимі перевіряє коректність наданих студентами відповідей на запитання, акцентуючи увагу на правильних і влучних, повних/неповних відповідях.</p>
<p>8. Повторення основних теоретичних положень щодо створення ПТ розповідного жанру <i>Прийом:</i> відповіді студентів на запитання щодо основних особливостей створення ПТ розповідного жанру</p>	<p>Студенти відповідають на запитання викладача: Що розуміється під ПТ розповідного жанру? Окресліть його цілі. Які смислові блоки у ньому зазвичай виокремлюються? Окресліть основні типи хронологічної організації, що використовуються у ПТ розповідного жанру. У якому часі зазвичай ведеться розповідь? Від якої особи зазвичай ведеться розповідь та від чого це залежить? Що саме необхідно враховувати при виборі деталей? Чи можуть яскраві деталі бути неефективними? Чому? Як ефективно сформулювати головну думку? Назвіть засоби досягнення структурної цілісності ПТ. Які засоби зв'язку є характерними для цієї жанрово-композиційної форми? У чому полягають його особливості (смислові, композиційно-змістові, лінгвістичні)?</p>
<p>9. Пояснення домашнього завдання <i>Прийом:</i> пояснення викладача (із посиланнями на матеріали мовного портфеля та на навчально-методичні матеріали)</p>	<p>Викладач визначає завдання для позааудиторної підготовки, уточнюючи у разі необхідності деякі аспекти щодо шляхів виконання. Завдання є такими:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Враховуючи зазначені пропозиції щодо вдосконалення індивідуальних планів діяльності з АПМ, внести в них відповідні корективи (підрозділ "Мої цілі") ▪ Вивчити теоретичні положення щодо створення ПТ розповідного жанру. ▪ Виконати вправи №1,3,5-9 [1, с. 268-311].
<p>10. Оцінка роботи студентів на занятті <i>Прийом:</i> оцінювання роботи студентів викладачем</p>	<p>Викладач ставить оцінки студентам, враховуючи рівень їх активності під час опитування, правильність та повноту відповідей, коректність вживання мовних засобів, та дякує за співпрацю.</p>

Отже, у статті представлені плани-конспекти двох вступних занять до курсу АПМ з використанням мовного портфеля для студентів-філологів третього року навчання. *Перспективною* є подальша розробка планів-конспектів повного, розрахованого на період семестру, циклу занять для навчання студентів-філологів третього курсу АПМ з використанням мовного портфеля.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беженар І. В. Методика навчання майбутніх філологів англійського писемного мовлення з використанням мовного портфеля : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Беженар Ірина Володимирівна. — Запоріжжя, 2012. — 342 с.
2. Беженар І. В. Прийоми використання мовного портфеля у процесі навчання студентів-філологів англійського писемного мовлення / Беженар І. В. // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. — Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2012. — Вип. 101. — С. 26—31.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / [пер. з англ. О. М. Шерстюк ; наук. ред. С.Ю.Ніколаєва]. — К. : Ленвіт, 2003. — 273 с.
4. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці) : навч. посіб. / С. Ю. Ніколаєва. — К. : Ленвіт, 2008. — 285 с.

Отримано 5.04.2014

European
Language Portfolio

